



VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU  
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Joonas Heino

# POHJOISMAIDEN PERINTÖVERO- VERTAILU KOTITALOUKSIEN NÄ- KÖKULMASTA

Liiketalous  
2025

## TIIVISTELMÄ

---

Tekijä	Joonas Heino
Opinnäytetyön nimi	Pohjoismaiden perintöverovertailu kotitalouksien näkökulmasta
Vuosi	2025
Kieli	suomi
Sivumäärä	35
Ohjaaja	Jukka Niittykoski

Perintöverotus herättää laajaa yhteiskunnallista keskustelua sen oikeudenmukaisuudesta, taloudellisista vaikutuksista ja vaihtoehtoisista verotusmuodoista. Tämä opinnäytetyö tarkastelee perintöverotuksen rakenteita ja vaikutuksia kotitalouksiin vertailemalla eri Pohjoismaiden veromalleja. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää ja havainnollistaa eri maiden perintöverojen eroavaisuuksia ja sitä, miten ne vaikuttavat kotitalouksiin.

Tämä tutkimus perustuu verotusta ja varallisuuden siirtymistä käsitteleviin teorioihin ja niitä koskeviin lakeihin. Tärkeimpiä käsitteitä tekstissä ovat perintövero, progressiivinen verotus ja myyntivoittoverotus. Tutkimuksessa vertaillaan eri maiden perintöverojärjestelmiä ja niiden vaikutuksia. Aineistona toimivat aiemmat tutkimukset aiheeseen liittyen, lait ja tilastotiedot.

Tutkimuksen tulokset osoittavat sen, miten suuri vaikutus perintöverolla on varallisuuden siirtymisellä sukupolvelta toiselle. Se voi vaikuttaa myös ihmisten lisääntyneeseen suunnitteluun perinnön jättämistä varten. Eri maissa on erilaiset mallit perintöverolle, ja tämän takia vaikutuksetkin ovat erilaiset. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että perintöverotuksen oikeudenmukaisuutta ja vaikutuksia kannattaa ja tulisi tutkia lisää. Vaihtoehtoisia verotusmalleja voisi myös harkita Suomessa.

## ABSTRACT

---

Author	Joonas Heino
Title	Nordic inheritance tax comparison from household perspective
Year	2025
Language	Finnish
Pages	35
Name of Supervisor	Jukka Niittykoski

Inheritance tax is the subject of a wide-ranging social debate on its fairness, economic impact and alternative forms of taxation. This thesis examines the structure and impact of inheritance taxation on households by comparing different Nordic tax models. The aim of the study is to identify and illustrate the differences in inheritance taxes across countries and how they affect households.

This study is based on the theories and laws on taxation and wealth transfer. The main concepts used in the Bachelor's thesis are inheritance tax, progressive taxation and capital gains tax. The study compares inheritance tax systems and their effects in different countries. Previous studies on the subject, laws and statistical data are used in the work.

The results show the impact of inheritance tax on the intergenerational transfer of wealth. It may also affect people's increased planning for leaving an inheritance. Different countries have different models of inheritance tax, and therefore different impacts. In conclusion, further research on the fairness and impact of inheritance taxation is worthwhile and should be carried out. Alternative taxation models could also be considered in Finland.

---

Keywords Inheritance tax, inheritance tax law, household, transfer of assets

# SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ .....	2
ABSTRACT .....	3
1 JOHDANTO .....	7
2 PERINTÖVERON KEHITYS .....	11
2.1 Perintöveron historia .....	11
2.2 Nykyinen perintöverotus Pohjoismaissa .....	14
3 PERINTÖ JA VARALLISUUDEN SIIRTO .....	20
3.1 Perillispiirit ja perimisjärjestys .....	20
3.2 Perintöverolaki .....	21
3.3 Testamentit ja ennakkoperintö .....	22
4 PERINTÖVEROTUKSEN VAIKUTUKSET KOTITALOUKSIIN .....	23
4.1 Taloudelliset vaikutukset .....	23
4.2 Sosiaalisia vaikutuksia .....	27
4.3 Suomen mahdollinen perintöveron poisto .....	27
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUKSET .....	32
LÄHTEET .....	34

## **KUVIOT**

Kuvio 1. Perintöverotuksen keskeiset tilastot Suomessa viime vuosilta (Tilastokeskus, 2024) .....	13
---	----

## **TAULUKOT**

Taulukko 1. Perintöverolaskuri – kuinka paljon perintöveroa pitää maksaa? (Verohallinto, 2024) .....	15
Taulukko 2. Perintöverolaskuri – kuinka paljon perintöveroa pitää maksaa? (Verohallinto, 2024) .....	16
Taulukko 3 Peritystä asunnosta maksettavan veron määrä eri maissa .....	24
Taulukko 4 Rahavarallisuudesta maksettava vero .....	25
Taulukko 5 Maksettavat perintöverot Suomessa perinnön arvon mukaan .....	26
Taulukko 6 Perintövero - Myyntivoitto .....	30

## 1 JOHDANTO

Perintöverotus on yksi merkittävimmistä varallisuuden siirtoon vaikuttavista tekijöistä, ja sen merkitys yhteiskunnallisesti sekä yksilötasolla on jatkuvan keskustelun kohteena. Koska perintöön liittyvät kysymykset koskettavat lähes jokaista kansalaista jossain elämänvaiheessa, perintöveron oikeudenmukaisuus, taloudelliset vaikutukset ja sen rooli varallisuuden jakautumisessa ovat tärkeitä tutkimuskohteita. Perintöveron tarkoituksena on tuottaa valtiolle verotuloja ja edistää varallisuuden tasa-arvoisempaa jakautumista, mutta samalla se voi vaikuttaa perinnönsaajien taloudelliseen asemaan ja pitkän aikavälin sijoituspäätöksiin.

Pohjoismaissa perintöveron rooli on kehittynyt eri tavoin. Suomessa perintöverotus on pysynyt osana verojärjestelmää, vaikka sen tasoa ja rakenteita on muutettu useaan otteeseen viime vuosikymmeninä. Ruotsi päätti luopua perintöverosta vuonna 2004 perustellen päätöstään verotuksen yksinkertaistamisella ja varallisuuden siirtämisen helpottamisella. Norja seurasi perässä vuonna 2014, jolloin perintöveron poistaminen nähtiin keinona edistää yritystoiminnan jatkumista perhepiirissä sekä kannustaa varallisuuden siirtämistä ilman verotuksellisia esteitä (Ropponen, 2025, s.28). Tanskassa perintöverotus on säilynyt, mutta sen painopiste on erityisesti muiden kuin suoraan alenevassa polvessa olevien perillisten verotuksessa.

Suomen perintöverotuksen historiallista kehitystä tarkastellaan tarkemmin kappaleessa 2.1 Perintöveron historia, jossa käydään läpi perintöveron käyttöönotto sekä merkittävimmät muutokset vuosikymmenten varrella. Nykytilannetta ja perintöveron asemaa Pohjoismaissa analysoidaan puolestaan kappaleessa 2.2 Nykyinen perintöverotus Pohjoismaissa, jossa vertaillaan eri maiden järjestelmiä ja niiden vaikutuksia.

Perintöverotuksen tulevaisuus on edelleen avoin kysymys Suomessa. Ruotsin ja Norjan ratkaisut perintöveron poistamisesta ovat herättäneet

keskustelua siitä, onko perintöverotus pitkällä aikavälillä kestävä ja tarkoituksenmukainen tapa verottaa varallisuuden siirtoa. Yhtäältä perintöveron poistaminen voi johtaa valtion verotulojen menetyksiin, jotka on korvattava muilla veromuodoilla. Toisaalta verotuksen keventämisen on esitetty kannustavan taloudelliseen aktiivisuuteen ja yritystoiminnan jatkuvuuteen perhesukupolvien välillä (Ropponen, 2025, s.25).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella Pohjoismaiden perintöverojärjestelmiä kotitalouksien näkökulmasta ja vertailla eri maiden malleja keskenään. Työssä käsitellään perintöveron kehitystä historiallisesta näkökulmasta sekä nykyisiä perintöverokäytäntöjä Pohjoismaissa. Lisäksi analysoidaan perinnön jakautumiseen ja verotukseen liittyviä oikeudellisia tekijöitä, kuten perimysjärjestystä, testamenttioikeutta ja ennakoperintöä. Tutkimuksen tavoitteena on tarjota kattava katsaus perintöverotuksen rakenteisiin ja niiden vaikutuksiin Pohjoismaissa sekä arvioida, kuinka järjestelmät voisivat kehittyä tulevaisuudessa.

Keskeisiä tutkimuskysymyksiä ovat:

- Miten perintöverojärjestelmät eroavat toisistaan Pohjoismaissa?
- Mitkä ovat perintöverotuksen vaikutukset kotitalouksien taloudelliseen asemaan ja perintösuunnitteluun?
- Voidaanko Pohjoismaiden kokemusten perusteella tehdä johtopäätöksiä Suomen perintöverotuksen tulevaisuudesta?

Tutkimuksessa hyödynnetään kirjallisuuskatsauksen lisäksi eri maiden lainsäädäntöön, tilastoaineistoihin ja tutkimusraportteihin perustuvia lähteitä, joiden avulla analysoidaan perintöverotuksen merkitystä yksilöiden ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Aiemmat tutkimukset ovat tarkastelleet perintöverotuksen kehitystä, vaikutuksia ja vaihtoehtoisia veromalleja eri näkökulmista.

Kalevi Sorsa -säätiön (2023) raportissa analysoidaan perintöveron vaikutuksia varallisuuden jakautumiseen ja korostetaan verotuksen vaikuttavan eri tavoin eri tuloluokkien perinnönsaajiin. Raportissa esitetään, että perintöverotus voi toimia keinona ehkäistä varallisuuserojen kasvua, mutta sen rakenteessa on myös epäkohtia, jotka vaativat uudistusta.

Toisaalta Ajatuspaja Liberan (2024) julkaisussa ehdotetaan perintöveron korvaamista myyntivoiton verotuksella, mikä mahdollistaisi verotuksen vasta omaisuuden realisointivaiheessa. Libera perustelee tätä sillä, että nykyinen perintövero voi pakottaa perinnönsaajat myymään omaisuutta verojen maksamiseksi, mikä saattaa heikentää pitkäjänteistä varallisuuden hallintaa ja yritystoiminnan jatkuvuutta.

Lisäksi Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) (2024) tutkimus osoittaa, että perintövero on yksi suomalaisille epämieluisimmista veroista, ja sen poistamista kannatetaan laajalti etenkin varakkaiden keskuudessa.

Kansainvälisestä näkökulmasta OECD (2021) on tarkastellut perintöverotuksen roolia eri maiden verojärjestelmissä. Tutkimuksen mukaan perintö- ja lahjaverot voivat tukea taloudellista tasa-arvoa ja hillitä varallisuuserojen kasvua, mutta korkea perintövero voi myös johtaa pääoman siirtymiseen matalamman verotuksen maihin sekä hankaloittaa perheyriyten jatkamista. OECD:n suosituksena on ollut, että perintöverotuksen tulisi olla kohtuullinen ja mahdollistaa joustavuus esimerkiksi yritysvarallisuuden osalta.

Näiden tutkimusten perusteella voidaan todeta perintöverotuksen olevan jatkuvan yhteiskunnallisen ja taloudellisen keskustelun kohteena. Eri tutkimukset tuovat esille sekä perintöveron oikeudenmukaisuuden että sen mahdolliset haittavaikutukset, mikä viittaa tarpeeseen arvioida uudelleen sen roolia suomalaisessa verojärjestelmässä.

Opinnäytetyön kirjoittamisessa olen käyttänyt apuna ChatGBT:tä. Tekoälyä olen käyttänyt ideoinnin ja tiedonhaun tukena. Olen tehnyt oikeinkirjoitustarkastusta tekoälyllä, jotta teksti olisi helposti luettavaa ja selkeämpää. Vaikeampia asiakokonaisuuksia ja esimerkkejä olen pyytänyt tekoälyn kirjoittamaan ja avaamaan ymmärrettävämpään muotoon. Olen tarkastanut ja pitänyt huolen kuitenkin siitä, että asia välittyy alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti. Jos tekoäly on lisännyt tekstiini aiheita tai antanut uusia ideoita, olen varmistanut niiden todenperäisyyden alkuperäisistä lähteistä. Kaikki ilmoittamani lähteet ovat itse käyttämiäni, eikä tekoäly ole keksinyt tai tuottanut niitä. Tiivistelmän kääntämisessä englanniksi olen käyttänyt DeepL translatioria. Tämän kappaleen kirjoittamisessa ei ole käytetty tekoälyä mitenkään.

## **2 PERINTÖVERON KEHITYS**

Perintöverotus on Pohjoismaissa kehittynyt eri tavoin, ja sen rooli verojärjestelmässä on muuttunut merkittävästi vuosikymmenten aikana. Vaikka perintöveron tavoitteena on perinteisesti ollut varallisuuden uudelleenjakaminen ja valtion verotulojen turvaaminen, maiden välillä on suuria eroja sen soveltamisessa. Tällä hetkellä Suomi ja Tanska ovat säilyttäneet perintöveron osana verojärjestelmänsä, tosin hieman erilaisissa muodoissa. Ruotsi ja Norja taas ovat luopuneet siitä kokonaan.

Tässä luvussa tarkastellaan perintöverotuksen kehitystä ja nykytilaa Pohjoismaissa. Ensimmäisessä osiossa (2.1) perehdytään perintöveron historiaan, erityisesti sen käyttöönottoon Suomessa sekä keskeisiin muutoksiin vuosikymmenten varrella. Tarkastelu osoittaa, kuinka perintöverotus on muotoutunut osaksi verojärjestelmää ja millaisia muutoksia siihen on tehty veropolitiikan ja taloudellisten tarpeiden mukaan.

Seuraavassa osiossa (2.2) käsitellään perintöverotuksen nykytilaa Pohjoismaissa. Tässä osiossa vertaillaan eri maiden perintöverojärjestelmiä ja niiden keskeisiä eroavaisuuksia. Lisäksi tarkastellaan, millaisia vaikutuksia perintöverotuksen säilyttämisellä tai poistamisella on ollut kussakin maassa, erityisesti perinnönsaajien verotuksen ja yritysten sukupolvenvaihdosten näkökulmasta. Osiossa esitetyt taulukot havainnollistavat Suomen perintöverokäytäntöä ja sen progressiivista rakennetta.

Näiden tarkastelujen avulla saadaan kokonaiskuva siitä, miten perintöverotus toimii Pohjoismaissa ja millaisia vaihtoehtoisia ratkaisuja eri valtiot ovat ottaneet käyttöön.

### **2.1 Perintöveron historia**

Perintöverotuksella on pitkä historia, joka juontaa juurensa useiden vuosisatojen taakse. Suomessa perintövero otettiin käyttöön vuonna 1919 itsenäistymisen jälkeisen verouudistuksen osana. Sen tavoitteena

oli vahvistaa valtion verotuloja sekä edistää varallisuuden oikeudenmukaisempaa jakautumista yhteiskunnassa. Perintöveroa perusteltiin alun perin tarpeella kerätä varoja valtiolle, mutta sen oikeudenmukaisuus ja vaikutukset varallisuuden jakautumiseen ovat olleet jatkuvan keskustelun kohteena aina nykyhetkeen asti.

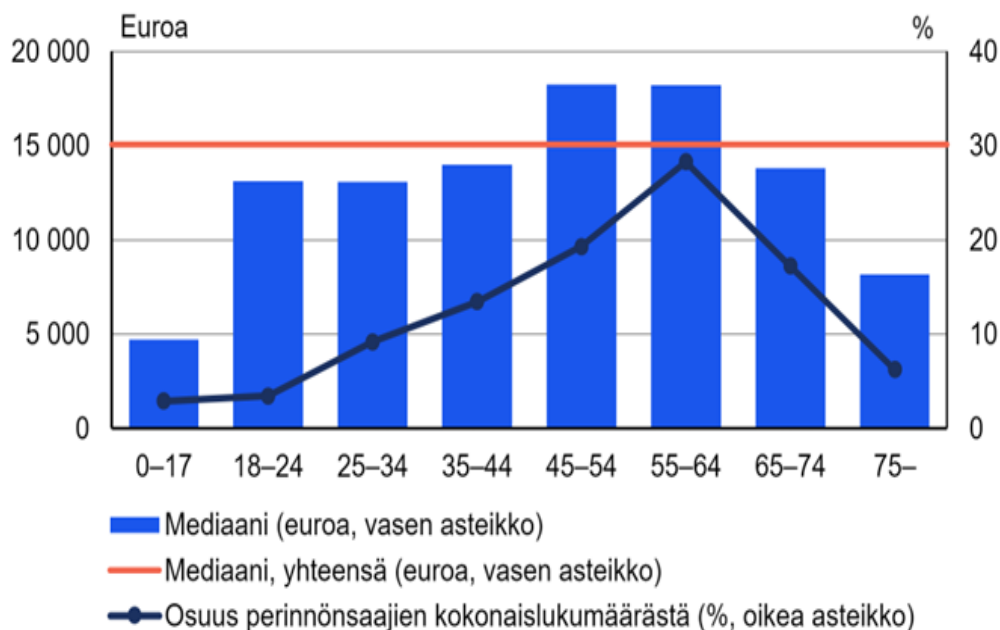
1900-luvun kuluessa perintöverotus muuttui useaan otteeseen. Erityisesti toisen maailmansodan jälkeisenä aikana verotus kiristyi, kun valtion varainhankinta ja hyvinvointivaltion rahoitus vaativat uusia tulonlähteitä. 1940-luvulla progressiivinen verotusmalli vahvistui entisestään, mikä lisäsi suurten perintöjen verotaakkaa (Linnakangas, 2016, s. 86). Tämä aiheutti kritiikkiä erityisesti perheyritysten näkökulmasta, sillä korkeiden perintöverojen pelättiin estävän yritystoiminnan siirtymistä seuraaville sukupolville.

2000-luvulle tultaessa perintöverotusta alettiin keventää. Vuoden 2008 perintöverouudistus kevensi verotusta korottamalla verovapaan perinnön alarajaa. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvien verovelvollisten veroasteikkoja alennettiin ja lisäksi puoliso- ja alaikäisyysvähennyksiä nostettiin (Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta 1079/2008). Tämä uudistus perustui siihen, että perintöveron katsottiin kohdistuvan kohtuuttomasti tavallisiin kotitalouksiin ja perheyrityksiin.

Toisaalta vuonna 2013 järjestelmään tehtiin kiristyksiä, kun perintö- ja lahjaveroasteikkoihin lisättiin uusi veroluokka yli miljoonan euron perinnoille ja lahjoille (Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta 705/2012). Tämä uudistus perustui hallituksen esitykseen, jossa korostettiin verotuksen progressiivisuuden lisäämistä ja valtion verotulojen turvaamista. Muutokset kiristivät merkittävästi suurimpien perintöjen verotusta ja vaikuttivat erityisesti varakkaisiin perinnönsaajiin.

Näiden aiempien muutosten vaikutukset näkyvät myös lähivuosien tilastoissa. Kuvio 1 havainnollistaa perintöveron maksajien määrää, perintöosuusien suuruutta sekä perintöveron jakautumista eri veroluokissa.

Kuvio 1. Perintöverotuksen keskeiset tilastot Suomessa viime vuosilta (Tilastokeskus, 2024)



Lähde: Tilastokeskus, perinnöt ja lahjat

Taulukosta ilmenee, miten perintöveroa maksaa vain osa perinnönsaajista. Vuonna 2021 vain 42,3 % perinnönsaajista joutui maksamaan perintöveroa, mikä tarkoittaa, että yli puolet perinnöistä oli verovapaita. Tämä kehitys on suoraa seurausta 2000-luvun verouudistuksista, jotka nostivat verovapaan perinnön alarajaa ja kevensivät verotusta erityisesti lähisukulaisille.

Perintöjen mediaani oli vuonna 2021 15 100 euroa, mikä tarkoittaa, että puolet perinnöistä oli tätä summaa pienempiä ja puolet suurempia. Tämä osoittaa, että suurin osa perinnöistä on suhteellisen pieniä, vaikka suuret perinnöt nostavatkin keskiarvoa. Vuosikymmenten ai-

kana tehtyjen veromuutosten vaikutus näkyy siinä, että verotus painottuu yhä enenevässä määrin suurimpiin perintöihin ja varakkaimpiin perinnönsaajiin.

Veroluokkien välinen ero on myös huomattava. Lähisukulaisille (veroluokka 1) määrätyn perintöveron mediaani oli alle 2 500 euroa, kun taas etäisemmille perinnönsaajille (veroluokka 2) se oli 6 500 euroa. Tämä ero korostaa sitä, miten perintöverotus on rakennettu suosimaan perimistä perheen sisällä, mutta etäisemmille perinnönsaajille verotus on huomattavasti ankarampaa.

Ikäjakautuman osalta lähes 50 % perinnönsaajista oli 45–64-vuotiaita. Varallisuus siirtyy siis eteenpäin tyypillisesti keski-iässä eikä nuorena aikuisena. Tämä herättää kysymyksen siitä, kuinka tehokkaasti perintöverotus toimii varallisuuden uudelleenjaon apuvälineenä, jos perintöjä saavat eniten jo taloudellisesti vakiintuneet ikäryhmät. Tämä ei välttämättä edistä taloudellista tasa-arvoa siinä määrin kuin verotuksen alkuperäiset tavoitteet ovat olleet.

Tilastot tukevat näkemystä, että perintöverotuksen historia on muovannut järjestelmää yhä progressiivisemmaksi ja kohdistumaan erityisesti suuriin perintöihin. Samalla verotusta on kevennetty pienempien perintöjen osalta, mikä näkyy siinä, että yli puolet perinnöistä jää verotuksen ulkopuolelle (Tilastokeskus, 2024).

Tämä historiallinen kehitys on ohjannut nykyistä perintöverojärjestelmää, jossa suuri osa kansalaisista välttyy perintöverolta kokonaan, mutta varakkaampien perijöiden verotus on yhä suurempaa.

## **2.2 Nykyinen perintöverotus Pohjoismaissa**

Pohjoismaissa perintöverotuksen käytännöt vaihtelevat merkittävästi, ja jokainen maa on muokannut järjestelmänsä omien taloudellisten ja

poliittisten tavoitteidensa mukaisesti. Suomessa perintöverotus on säilynyt osana verojärjestelmää, kun taas Ruotsi ja Norja ovat luopuneet perintöverosta. Tanskassa perintöverotus on edelleen voimassa, mutta sen painopiste on erityisesti etäisempien sukulaisten ja muiden kuin perheenjäsenten perinnöissä.

Suomessa perintövero perustuu progressiiviseen veromalliin, jossa maksettavan veron määrä kasvaa saatavan perinnön arvon mukaan.

Perinnönsaajat jaetaan kahteen veroluokkaan:

- Veroluokka 1 käsittää lähisukulaiset, kuten lapset, puoliset ja vanhemmat, joiden verotus on kevyempää.
- Veroluokka 2 koskee etäisempiä sukulaisia ja muita perijöitä, joille verotus on huomattavasti ankarampaa.

Perintöveroprosentit vaihtelevat perintöosuuden koon ja veroluokan mukaan. Suurimmissa perintöosuuksissa veroprosentti voi nousta jopa 19 %:iin. (Verohallinto, 2024)

Taulukossa 1 on havainnollistettu Suomen perintöveromenettelyä veroluokassa 1, jossa perinnönsaajana on esimerkiksi lapsi tai puoliso.

Taulukko 1. Perintöverolaskuri – kuinka paljon perintöveroa pitää maksaa? (Verohallinto, 2024)

<b>Perinnön arvo</b>	<b>Vero alarajan kohdalla</b>	<b>Vero% ylittävästä osuudesta</b>
20 000€ - 40 000€	100 €	7 %
40 000€ - 60 000€	1 500 €	10 %
60 000€ - 200 000€	3 500 €	13 %
200 000€ - 1 000 000€	21 700 €	16 %
1 000 000 €	149 700 €	19 %

Taulukosta käy ilmi, että esimerkiksi 50 000 euron perinnöllä vanhemmaltaan perinnönsaaja maksaa seuraavan määrän perintöveroa:

- Ensimmäiset 40 000 €: vero 1 500 €
- Ylimenevä osa 10 000 €: vero 10 % = 1 000 €

Yhteensä maksettava perintövero on tällöin 2 500 €.

Suomen perintöverotus on suunniteltu siten, että lähisukulaiset maksavat huomattavasti kevyempää veroa kuin etäisemmät sukulaiset. Tämä näkyy erityisesti veroluokassa 2, jossa veroprosentit ovat selvästi korkeammat. Taulukko 2 esittää, kuinka veroluokassa 2 perintövero määräytyy.

Taulukko 2. Perintöverolaskuri – kuinka paljon perintöveroa pitää maksaa? (Verohallinto, 2024)

<b>Perinnön arvo</b>	<b>Vero alarajan kohdalla</b>	<b>Vero% ylittävästä osuudesta</b>
20 000€ - 40 000€	100 €	19 %
40 000€ - 60 000€	3 900 €	25 %
60 000€ - 200 000€	8 900 €	29 %
200 000€ - 1 000 000€	49 500 €	31 %
1 000 000€ -	297 500 €	33 %

Jos sama 50 000 euron perintö tulisi sedältä tai sisarukselta, se kuuluisi veroluokkaan 2 ja verotus olisi seuraava:

- Ensimmäiset 40 000 €: vero 3 900 €
- Ylimenevä osa 10 000 €: vero 25 % = 2 500 €

Yhteensä maksettava perintövero on tällöin 6 400 €.

Tämä ero korostaa sitä, että perintöverotus suosii lähisukulaisten perimistä ja rankaisee etäisempien sukulaisten perimistä korkeammalla veroprosentilla.

Perintöveron tuotto on Suomessa merkittävä osa valtion verotuloja. Vuonna 2022 perintö- ja lahjaveron kertymä oli 901 miljoonaa euroa, mikä oli 9,1 % enemmän kuin vuonna 2021 (Tilastokeskus, 2024). Vaikka tämä osuus ei ole valtion budjetissa keskeinen verotulon lähde, sillä on vaikutusta varallisuuden jakautumiseen ja julkisen talouden rahoitukseen.

Ruotsi luopui perintöverosta vuonna 2005. Päätöksen taustalla oli pyrkimys yksinkertaistaa verojärjestelmää ja helpottaa varallisuuden siirtymistä sukupolvien välillä. Perintö- ja lahjaveron katsottiin vaikeuttavan perheyrytysten sukupolvenvaihdoksia ja sen hallinnollinen taakka suhteessa kerättyihin verotuottoihin koettiin suureksi. Lisäksi veron katsottiin sisältävän verosuunnittelumahdollisuuksia ja olevan epäoikeudenmukainen, sillä varakkaammat perinnönjättäjät pystyivät välttämään veron tehokkaammin kuin muut. (Ropponen, 2025, s.26–27) Perintöveron poistamisen jälkeen Ruotsissa perityn omaisuuden verotus kohdistuu pääasiassa myyntivoittoihin, eli veroa maksetaan vasta omaisuuden realisoinnin yhteydessä ja vain siitä osuudesta, joka on voittoa.

Norjassa perintövero otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön jo vuonna 1792. Sen rakenteeseen on tehty toki merkittäviä muutoksia erityisesti 1900-luvulla. Viimeisten 25 vuoden aikana veron yksityiskohtia tarkasteltiin useaan otteeseen ja vuosina 1998 ja 2000 valtiovarainministeriö asetti komitean selvittämään perintöverolain uudistamista. Tämä selvitys toi esille useita ongelmia, kuten veron hallinnollisen monimutkaisuuden, omaisuuden markkina-arvoon arvostamisen haasteet sekä mahdollisuuden verosuunnitteluun. Ensimmäisen kerran perintöveron poistamista esitettiin Norjassa vuonna 2009, sillä sen koettiin hankaloittavan erityisesti perheyrytysten sukupolvenvaihdosta ja sitä kautta niiden jatkuvuutta. Perinnönsaajat joutuivat myymään omaisuuttaan perintöverojen maksamiseksi. Tämä vaikeutti varallisuuden hallintaa pitkällä aikavälillä. Lopullinen päätös perintöveron poistamiseksi tehtiin

vuonna 2013, ja näin ollen 1. tammikuuta 2014 lähtien Norja seurasi Ruotsin esimerkkiä ja poisti perintöveron. Perimmäisiä syitä siihen olivatkin perheyritysten sukupolven vaihdosten helpottaminen, verojärjestelmän yksinkertaistaminen, verosta koettu epäoikeudenmukaisuus sekä hallinnolliset kustannukset suhteessa verotuottoihin. (Ropponen 2025, s.27–28)

Tanskassa perintöverotus on säilynyt osana verojärjestelmää, mutta se kohdistuu erityisesti muihin kuin suoraan alenevassa polvessa oleviin perillisiin. Puolisot ja lapset maksavat alhaisempaa veroa tai voivat joissain tapauksissa olla verovapaita, kun taas etäisemmät sukulaiset kohtaavat huomattavasti korkeampia veroprosentteja.

Tanskan perintöverotus perustuu progressiiviseen malliin, jossa verokanta nousee perintöosuuden kasvaessa.

Perintöverotus Pohjoismaissa heijastaa laajempia poliittisia ja taloudellisia näkemyksiä varallisuuden siirtymisen verotuksesta. Ruotsin ja Norjan perintöveron poistaminen on herättänyt keskustelua myös Suomessa, mutta samalla on esitetty huolia siitä, että verotuksen poistaminen voisi johtaa valtion verotulojen menetyksiin ja varallisuuserojen kasvuun. Yhtäältä on esitetty, että perintöveron poistaminen voisi lisätä taloudellista aktiivisuutta ja edistää yritystoiminnan jatkuvuutta perhepiirissä.

Tanskan malli osoittaa, että perintöveron säilyttäminen voi kohdistua erityisesti etäisempiin perijöihin, mikä vähentää verorasitusta suoraan perhepiirissä. Suomen nykyinen järjestelmä tasapainoilee progressiivisen verotuksen ja verosuunnittelun mahdollisuuksien välillä. Näiden maiden kokemukset tarjoavat arvokasta vertailutietoa siitä, millaisia vaikutuksia eri perintöveromallit voivat tuottaa sekä yksilö- että kansantalouden tasolla.

Pohjoismaissa perintöverotuksen sääntelyä helpottaa maiden välinen sopimus perintö- ja lahjaverotuksesta. Pohjoismaiden välinen perintöverosopimus määrittää, minkä maan lainsäädäntöä sovelletaan perintöverotukseen kansainvälisissä tilanteissa. Sopimuksen mukaan perinnön verotus tapahtuu ensisijaisesti perinnönjättäjän asuinmaassa, mutta tietyissä tilanteissa myös perinnönsaajan asuinmaa voi verottaa perintöä. Sopimuksen keskeinen tavoite on estää kaksinkertainen verotus, joka voisi syntyä, jos eri maiden verolainsäädäntöä sovellettaisiin samanaikaisesti. (Sopimus Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä perintö- ja lahjaveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi 83/1992)

Perintöverotuksen taloudelliset ja oikeudelliset vaikutukset ovat keskeisiä perintöveromallien arvioinnissa. Tulevassa luvussa (4. Perintöverotuksen vaikutukset kotitalouksiin) tarkastellaan, miten eri perintöveromallit vaikuttavat kotitalouksien taloudelliseen asemaan, varallisuuden siirtymiseen ja perinnön verosuunnitteluun. Tämä analyysi auttaa ymmärtämään, kuinka eri perintöverojärjestelmät vaikuttavat perinnönsaajiin ja millaisia taloudellisia kannustimia ne luovat.

### **3 PERINTÖ JA VARALLISUUDEN SIIRTO**

Perintöön ja henkilön varallisuuden siirtoon liittyvät säännökset muodostavat merkittävimmän osan perintöverotusta ja sen vaikutuksia. Varallisuuden siirtyminen voi tapahtua usealla erilaisella tavalla, kuten esimerkiksi lain mukaisen perimysjärjestyksen, testamentin taikka ennakkoperinnön avulla. Nämä tavat vaikuttavat siihen, milloin ja kuinka paljon perintöveroa maksetaan.

Tässä luvussa käsitellään tärkeimpiä perintöön liittyviä oikeudellisia menetelmiä ja kysymyksiä. Ensimmäisessä 3.1 kappaleessa perehdytään perillispiireihin ja lain mukaiseen perimysjärjestykseen. Nämä määrittelevät sen, kenellä on oikeus perintöön ja missä tapauksissa. Toisessa 3.2 kappaleessa käsitellään perintöverolakia ja sen pääasiallisia periaatteita. Kolmannessa 3.3 kappaleessa käsitellään testamentin ja ennakkoperinnön merkitystä varallisuuden siirrossa.

Koko luvun tarkoituksena on antaa yleiskuva siitä, miten perintä tapahtuu tietyissä tilanteissa ja siitä, mitkä asiat siihen vaikuttaa.

#### **3.1 Perillispiirit ja perimisjärjestys**

Perintökaaren (1965/40) mukaan Suomessa perimisoikeus on lakiin perustuva. Poikkeuksena tilanne, jossa vainaja ei ole laatinut testamenttia, joka määrittäisi perinnönjaon toisin. Perillispiirit eli perimyspolvet ovat jaettu kolmeen luokkaan: rintaperilliset, toissijaiset perilliset ja sivuperilliset (Perintökaari 1965/40, 1 luku, 1-3 §). Rintaperilliset ovat ensisijaisia perillisiä vainajan kuolinpesään ja perivät koko omaisuuden. Poikkeuksena mahdollisesti laadittu testamentti, joka jakaa perinnön toisin. Rintaperillisiä ovat lapset ja näiden jälkeläiset.

Mikäli vainajalla ei ole rintaperillisiä, siirtyy perintö vainajan vanhemmille. Mikäli vainajalla ei ole elossa olevia vanhempia, siirtyy perintö

heidän jälkeläisilleen. Jos tätäkään perillisryhmää ei ole niin perintö siirtyy vainajan isovanhemmille ja edelleen heidän jälkeläisilleen. Perillispiirien ulkopuolelle jää kokonaan vainajan mahdolliset serkut. Heille vainajan perintö ei tule lain nojalla milloinkaan perittäväksi, vaan ilman testamenttia perintö siirtyy valtiolle (Perintökaari 1965/40, 5 luku, 1§).

Eryyisen aseman perimyksessä saa puoliso. Aviopuoliso ei automaattisesti peri vainajaa, ellei testamentilla ole määrätty toisin. Jos vainajalla ei ole muita perillisiä, saa aviopuoliso kuitenkin lain nojalla perintöoikeuden. Ääritapauksissa puoliso voi myös saada elinikäisen hallintaoikeuden asuntoon, vaikka ensisijaiset perilliset olisivat rintaperillisiä (Perintökaari 1965/40, 3 luku, 1-4 §).

Ruotsissa perimyssäännöt ovat pääasiallisesti samanlaiset kuin Suomessa, mutta perintövero on vain poistunut. Ruotsissa aviopuoliso perii ensisijaisesti ilman veroseuraamuksia, mikä on tehnyt perintöjen hallinnoinnista joustavampaa.

### **3.2 Perintöverolaki**

Suomen perintöverotus perustuu perintö- ja lahjaverolakiin (1940/378), joka määrää peruseriaatteen perintöverotuksessa. Perintöveroasteikko on Suomessa progressiivinen. Perintöosuuden koko sekä sukulaissuhde perinnönsaajaan vaikuttavat verotuksen suuruuteen. Kansainvälistäkin keskustelua on käyty perintöveron oikeudenmukaisuudesta ja taloudellisista vaikutuksista. Osa tutkimuksista osoittaa, että korkea verokanta ja lahjojen avulla tehty verosuunnittelu on yksi suurimmista syistä maiden varain siirtojärjestelmän kehityksissä (Gale & Slemrod, 2001, s.14.). Suomessa on nostettu esille myös toisenlaisia vaihtoehtoja perintöveron tilalle, kuten esimerkiksi jäämistöveron käyttöönottoa perinnön siirtyessä (Kohonen, 2007, s.38)

### 3.3 Testamentit ja ennakkoperintö

Ennakkoperintö ja testamentti ovat tärkeitä keinoja suunnitellessa perintöveron maksua Suomessa. Niiden avulla perinnönjättäjä, eli vainaja, pystyy vaikuttamaan, miten hänen omaisuutensa jaetaan ja millaiseen verotukselliseen asemaan perilliset joutuvat.

Testamentti on perinnönjättäjälle keino määrätä, miten hänen omaisuutensa jaetaan, jos hän ei halua sitä jaettavaksi lain mukaisen perimyjärjestyksen mukaan. Testamentin avulla perinnönjättäjä voi jakaa perintöään useammalle saajalle ja se voi pienentää jokaisen perijän maksettavaa perintöveroa. Progressiivinen verotus mahdollistaa tällaista suunnittelua. Verotuksen määrään ja myös ajankohtaan perinnönjättäjä pystyy vaikuttamaan myös testamentillaan. Testamentilla pystyy antamaan hallinta- ja omistusoikeuden eri henkilöille. Hallintaoikeuden saaja ei joudu maksamaan perintöveroa (Kohonen, 2007, s.45).

Ennakkoperintö tarkoittaa perittävän antamaa lahjaa omana elinaikanaan, joka on tarkoitettu otettavaksi huomioon tulevassa perinnönjaoissa. Perintö- ja lahjaverolain mukaan ennakkoperintönä saadun lahjan arvo lisätään perittävän jäämistöön ja otetaan huomioon perintöverotuksessa. Perintöverosta myös vähennetään se lahjavero tai varainsiirtovero, joka on jo aikaisemmin suoritettu. Mikäli aiemmin maksettu lahjavero ylittää perintöveron määrän, ylimenevää osaa ei palauteta perinnönsaajalle. (Perintö- ja lahjaverolaki 378/1940, 2. luku 16§)

Molemmat, ennakkoperintöjen antaminen ja testamentin laatiminen, ovat hyviä keinoja perintöverotuksen hallinnassa. Verosuunnittelun huolellinen laatiminen saattaa johtaa huomattaviinkin verosäästöihin ja se takaa sen, että omaisuus siirtyy perinnönjättäjän haluamalla tavalla. Perinnön jakaminen useammille perijöille tai osan perinnön jättäminen suoraan lapsenlapsille pienentää maksettavaa perintöveroa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että perinnön suuruus vaikuttaa suoraan henkilön taloudelliseen asemaan ja rahalliseen hyvinvointiin (Waldenström, 2018, s.10).

## **4 PERINTÖVEROTUKSEN VAIKUTUKSET KOTITALOUKSIIN**

Perintövero kuuluu monien maiden verojärjestelmään jollakin muodolla, mutta sen vaikutukset kotitalouksiin riippuu paljon veromallin mukaan. Perintöverojärjestelmät ja ratkaisut niissä aiheuttavat suuria eroja, jotka vaikuttavat varallisuuden jakautumiseen, kotitalouksien taloudelliseen asemaan ja sosiaalisiin rakenteisiin. Suomessa perintöveroa on puolustettu sillä, että se estäisi varallisuuserojen merkittävää kasvua. Toisaalta sitä vastaan on esitetty väitteitä, että se loisi negatiivisia kannustimia ja ohjaisi pääomia ulkomaille, Suomen veroviranomaisten ulottumattomiin.

### **4.1 Taloudelliset vaikutukset**

Perintöveron aiheuttamat vaikutukset, jotka näkyvät parhaiten ulospäin ovat pääasiassa taloudellisia. Kotitalouksilla se näkyy varallisuuden kehittymisessä ja kulutuspäätöksinä. Perinnön antajaan vero vaikuttaa elinaikana eniten kulutuspäätöksinä. Korkea perintövero voi joillekin toimia kannustimena käyttämään varallisuuttaan, mikäli hän haluaa estää perijöidensä veroseuraamukset sen sijaan, että säästäisi seuraaville sukupolville (Eerola & Ropponen, 2015, s.4). Perinnön saajan kannalta perintövero luo erilaisia vaikutuksia. Perinnön saaminen yleisesti vähentää työntekemisen halukkuutta, koska perintö kasvattaa omaa varallisuutta, jolloin vapaa-ajan arvostus kasvaa. Koska perintövero pienentää tätä perinnöstä saatavaa varallisuutta, se voi kannustaa ihmisiä jatkamaan työntekoaan. (O. Ropponen, 2015, s.5-6)

Suomen nykyisessä verojärjestelmässä perintöä verotetaan heti perinnönjättäjän menehtyessä ja perijän ottaessa perintöä vastaan. Se aiheuttaa taloudellista painetta verotaakan maksamiseksi, erityisesti suurten perintöjen kohdalla. Varsinkin kiinteistöjen tai muuten haastavasti realisoitavien perintöjen osalla tämä korostuu.

Esimerkkitalanteissa vainajan lapsi perii hänen isältään 300 000 € arvoisen omakotitalon. Suomessa hän kuuluu tällöin kevyemmin verotettavaan veroluokkaan 1. Lapselta verotetaan siis heti kuolemantapauksen jälkeen 37 700 € perintöveroa. Sama perintö ei aiheuttaisi Norjassa tai Ruotsissa kuolemantapauksen yhteydessä minkäänlaisia veroseurauksia. Suomessa perintövero maksetaan heti, ja se maksetaan koko asunnon sen hetkisestä arvosta. Ruotsissa ja Norjassa veroa ei makseta perinnöstä lainkaan. Siellä veroa maksetaan vasta asunnon myynnistä, ja silloinkin ainoastaan voitto-osuudesta. Ruotsissa ja Norjassa veroaste myyntivoitossa on molemmissa 22 %. Alla olevassa taulukossa havainnollistetaan tätä esimerkkiä.

Taulukko 3 Peritystä asunnosta maksettavan veron määrä eri maissa

<b>Maa</b>	<b>Arvo kuolinhetkellä</b>	<b>Myyntihinta 2 vuoden jälkeen</b>	<b>Myyntivoitto (€)</b>	<b>Veron määrä (€)</b>
<b>Suomi</b>	300 000 €	350 000 €	50 000 €	37 700 € (Perintöverona heti)
<b>Ruotsi</b>	300 000 €	350 000 €	50 000 €	11 000 € (Myyntivoittona)
<b>Norja</b>	300 000 €	350 000 €	50 000 €	11 000 € (Myyntivoittona)

Ruotsissa ja Norjassa maksetaan peritystä, saman arvoisesta, asunnosta siis 26 700 € vähemmän veroa kuin Suomessa, vaikka asunnon arvo on noussut 2 vuoden aikana. Norjassa ja Ruotsissa vero ei aiheuta

perijälle läheskään yhtä paljoa verorasitusta, koska vero maksetaan myyntihetkellä. Tällöin henkilö siis saa veron maksuun tarvittavat rahat asunnon myynnistä, eikä niitä tarvitse entuudestaan olla esimerkiksi säästössä. Suomessa perintöveroon tarvittavat varat on omistettava, koska vero tulee maksettavaksi asunnoista sen perinnän yhteydessä ja asunto ei ole nopeasti realisoitavaa omaisuutta. Tämä vaikuttaa Ruotsissa ja Norjassa huomattavasti perinnön käyttötapaan, investointeihin ja myös omaisuuden pysymiseen maassa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty tilanne, jossa perintönä ei olisikaan asuntoa tai kiinteistöä, vaan puhdas rahavarallisuus. Ruotsissa ja Norjassa ei perintöveroa maksettaisi ollenkaan, koska perintöveroa ei siellä ole. Suomessa maksettaisiin saman 37 700 € suuruinen perintövero.

Taulukko 4 Rahavarallisuudesta maksettava vero

<b>Maa</b>	Arvo (€)	Perintövero (€)	Henkilölle jäävä osa (€)
<b>Suomi</b>	300 000 €	37 700 €	262 300 €
<b>Ruotsi</b>	300 000 €	0 €	300 000 €
<b>Norja</b>	300 000 €	0 €	300 000 €

Erotus maksettavasta verosta tässä esimerkissä on 37 700 €, koska perintö on puhtaasti rahaa.

Suomessa on katsottu perintöveron hankaloittavan perheyritysten jatkuvuutta sukupolvelta toiselle. Tämä väite perustuu omaisuuden realisoimisen hankaluuteen. Monille perintöveron maksaminen aiheuttaa sen, että on realisoitava omaisuutta sen verojen maksamista varten. Tämä oli yksi painavimmista argumenteista myös Norjassa ja Ruotsissa, kun siellä päätettiin luopua perintöverosta. (Eerola & Ropponen, 2015, s.2)

Suomen sisälläkin perinnöstä aiheutuva verorasitus on selkeästi havainnollistettavissa, jos verrataan eriarvoisia perintöjä. Seuraava esimerkki selkeyttää, kuinka paljon perintöveron suuruus vaihtelee perinnön mukaan.

Taulukko 5 Maksettavat perintöverot Suomessa perinnön arvon mukaan

<b>Perinnön arvo (€)</b>	<b>Perintövero (€)</b>
35 000 €	1 150 €
80 000 €	6 100 €
170 000 €	17 800 €
250 000 €	29 700 €

Perintöveron määrä on laskettu niin, että perijä kuuluu 1. veroluokkaan, eikä hän ole oikeutettu vähennyksiin. Taulukko 5 osoittaa sen, että nykyinen Suomessa käytössä oleva progressiivinen järjestelmä aiheuttaa sitä suurempia verokustannuksia, mitä suurempi perintö on. Tämä saattaa pakottaa omaisuuden myyntiin ja heikentää sukupolvien välistä varallisuuden siirtymistä. Se kuitenkin toimii tällaisenaan tehokkaana tapana tasata varallisuuseroja, johon järjestelmä on alun perin myös tarkoitettu. Mietittäessä perintöverosta aiheutuvaa verotaakkaa suuremmissa perinnöissä, on myös otettava huomioon se, ketkä niitä eniten saavat. Vuonna 2021 puolet perinnönsaajista oli 45-64 vuotiaita, eli yleisesti heitä voidaan pitää jo taloudellisesti vakiintuneina henkilöinä. Heillä on ollut myös aikaa varautua mahdolliseen isoonkin perintöön ja sen mukana tulevan perintöveroon.

## **4.2 Sosiaalisia vaikutuksia**

Pohjoismaiden verojärjestelmien päätökset poikkeavat toisistaan paljon. Suomi ja Tanska eivät ole luopuneet vielä perintöverosta. Suomessa tosin keskustellaan nyt mahdollisesta poistosta. Ruotsi ja Norja kuitenkin ovat luopuneet siitä kokonaan. Suomessa ja Tanskassa perintövero pohjautuu progressiivisuuteen ja perinnön suuruus sekä sukulaisuussuhde määrää maksettavan veron määrän. Ruotsissa ja Norjassa perintöverotetaan myyntivoittoveron kautta vasta siinä vaiheessa, kun peritty omaisuus realisoidaan (Eerola & Ropponen, s.2)

Toisistaan poikkeavat veromallit vaikuttavat erilaisilla tavoilla kotitalouksiin. Pitkällä aikavälillä varallisuuden kasvua pienentää Suomessa progressiivinen veromalli. Ruotsissa ja Norjassa taas mahdollistetaan varallisuuden helpompi kasvu, ilman perintöveroa. Se johtaa kuitenkin suurempiin varallisuuseroihin ja taloudelliseen epätasa-arvoon.

Perintövero aiheuttaa myös erinäisiä sosiaalisia vaikutuksia. Progressiivisessa mallissa korostuu varallisuuserojen pienentäminen, mutta se saattaa aiheuttaa nuorimmille perinnön saajille myös taloudellisia hankaluuksia. Verojen maksamiseksi voi joutua myymään omaisuuttaan tai realisoimaan sijoituksiaan. Asia korostuu leskien ja alaikäisten kohdalla. Varsinkaan alaikäisillä ei useimmiten ole ehtinyt kertymään omaa varallisuutta niin paljon. Perintöveron aiheuttama suurin keskustelun aihe on varmasti sen oikeudenmukaisuus. Kriittikkiä se herättää erityisesti siitä, miten se kohtelee eri lailla erilaisia perintötyyppejä ja kannustaa verosuunnitteluun.

## **4.3 Suomen mahdollinen perintöveron poisto**

Suomessa käytävä keskustelu perintöveron poistosta painottuu suurimmilta osin varallisuuserojen lisääntymiseen ja verosuunnittelun mahdollisuuksiin. Keskustelun painopisteenä on se, tulisiko veroa keventää, uudistaa vai poistaa kokonaan. Perintöveron vastustajien mielestä veron

poisto pitäisi pääomia Suomessa ja helpottaisi yritysten sukupolven vaihdoksia. Veron poisto estäisi heidän mielestään myös tilanteita, joissa perinnönsaajan tulisi myydä omaisuuttaan maksaakseen veron. Kriitikot ovat kuitenkin sitä mieltä, että perintöveron poistaminen lisäisi varallisuuseroja kotitalouksien keskuudessa. Veron poisto heidän mielestään myös avaisi lisää mahdollisuuksia verosuunnitteluun, jossa varallisuus annettaisiin jo elinaikana eteenpäin erilaisina lahjoina tai joinain muina verotuksellisesti edullisempina muotoina (Ropponen, 2015, s.10-11). Vaihtoehtoisina malleina Suomelle on esitetty Norjasta ja Ruotsista tutut myyntivoittoverotus, jossa perinnöstä saadusta omaisuudesta ja varallisuudesta maksettaisiin veroa vasta, kun se myydään. (STT info, 2024) Tämä helpottaisi verotaakkaa ja mahdollisia talouspaineita etenkin niille, jotka perivät vaikeasti myytävää ja realisoitavaa omaisuutta kuten kiinteistöjä tai yritysomaisuutta.

Yksi suurimpia huolenaiheita keskusteluissa tuntuu olevan se, mitä tapahtuisi valtion verotuloille, jos perintövero poistettaisiin. Vuonna 2022 Suomen valtio sai perintöverosta 901 miljoonaa euroa verotuloja. Tämä ei ole tietenkään valtiolle suurin ja tärkein yksittäinen verolaji, mutta sen jättämisen alijäämän täyttäminen vaatisi kuitenkin selkeän suunnitelman. Yksi mahdollisista vaihtoehdoista voisi olla yleisen arvonlisäveroprosentin nostaminen. Vuonna 2022 yleinen arvonlisäveroprosentti oli 24 % ja perintö- ja lahjaverosta saatu tuotto 901 miljoonaa. Vuonna 2025 alv on jo 25,5 % mutta tarkastelun vuoksi voidaan arvioida, kuinka paljon arvonlisäveroa pitäisi nostaa perintö- ja lahjaveron kattamiseksi. Vuonna 2022 Suomen valtio sai arvonlisäverosta 25 miljardia euroa verotuloja.

Yhden prosenttiyksikön tuotto arvonlisäverossa tällöin lasketaan:

$$\frac{25\,000\,000\,000\ \text{€}}{25,5} = 980\,392\,156,86\ \text{€}$$

$$\approx 980\,000\,000\ \text{€}$$

Jos yhden prosenttiyksikön tuotto on noin 980 miljoonaa euroa 25,5 % arvonlisäverokannalla, niin lasketaan kuinka paljon alv kantaa, pitäisi nostaa? Perintö- ja lahjaveron aiheuttama alijäämä on 901 miljoonaa.

$$\frac{901\,000\,000\ \text{€}}{980\,000\,000\ \text{€}} = 0,9193 \approx 0,92$$

Arvonlisäveroprosenttia pitäisi siis nostaa nykyisestä 25,5 prosentista 26,42 prosenttiin, mikäli haluttaisiin paikata pelkästään sen nostamisella perintö- ja lahjaverosta saatavat verotulot.

Mikäli perintö- ja lahjaveron poistaminen katettaisiin pelkästään arvonlisäveroa nostamalla, vaikuttaisi se suoraan kaikkien kotitalouksien kulutukseen. Arvonlisävero kohdistuu kaikkiin kulutushyödykkeisiin kuten ruokaan, vaatteisiin ja erinäisiin palveluihin. Vaikka ALV-prosentti on sama kaikille niin sen vaikutus on suurempi pienituloisille. Pienituloiset kotitaloudet käyttävät suuremman osan tuloistaan sellaisiin tuotteisiin ja palveluihin, joista ALV:tä maksetaan. Suurituloisilla kotitalouksilla taas jää tuloistaan enemmän säästöön. Tällöin pienituloiset kotitaloudet maksavat suuremman osan tuloistaan ALV:n muodossa kuin suurituloiset, vaikka suurituloiset kuluttavatkin enemmän rahaa ostoksiinsa. Tämän vuoksi ALV:n korotus voisi lisätä yhteiskunnassa taloudellista epätasa-arvoa. Vaikka perintö- ja lahjaveron poisto hyödyttäisi erityisesti varakkaampia perillisiä, niin sen rahoittaminen pelkästään ALV:tä nostamalla siirtäisi verotaakan laajemmalle väestöön, ja erityisesti niille, joilla on valmiiksi jo vähemmän varaa sitä maksaa.

Aiemmissa laskelmissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon mahdollista myyntivoittoveroa, joka kattaisi vähintään osan menetetyistä verotuloista. Jos Suomessa otettaisiin käyttöön nykyisen järjestelmän sijaan myyntivoittoverotuksen malli, verotuksen ajoitus, määrä ja rakenne muuttuisi. Uudessa, naapurivaltioiltamme tutussa mallissa, veroa ei maksettaisi koko perinnön arvosta heti, vaan vain voiton osuudesta sen

myynnin yhteydessä. Vero kohdistuisi siis ainoastaan todelliseen tuottoon eikä pelkästään omaisuuden siirtymiseen.

Alla olevassa taulukossa on havainnollistettu eroa nykyisen järjestelmän ja myyntivoittoverotuksen malliin eri suuruisissa perinnöissä. Myyntivoittoverotuksessa on käytetty Suomen pääomatulojen veroasteikkoa, koska Norjassa ja Ruotsissa myyntivoitto verotetaan pääomatulona.

Taulukko 6 Perintövero - Myyntivoitto

<b>Asunnon arvo (€)</b>	<b>Myyntihinta (€)</b>	<b>Perintövero (€)</b>	<b>Myyntivoittovero (€)</b>	<b>Huomiot</b>
20 000 €	25 000 €	100 €	1 500 €	30 % pääomatuloverolla
90 000 €	110 000 €	7 400 €	6 000 €	30 % pääomatuloverolla
160 000 €	200 000 €	16 500 €	12 400 €	30–34 % pääomatuloverolla
300 000 €	350 000 €	37 700 €	15 800 €	30–34 % pääomatuloverolla

Yllä olevassa taulukossa perintövero on laskettu niin, että perijä kuuluisi nykyisessä järjestelmässä 1. veroluokkaan, eikä hänellä olisi oikeutta

vähennyksiin. Pääomatulot verotetaan Suomen nykyisessä järjestelmässä niin, että alle 30 000 euron pääomatuloista tulee maksaa 30 % vero, ja 30 000 euroa ylittävistä osista 34 %. Nykyjärjestelmässä 160 000 euron perinnöstä joutuu maksamaan 16 500 euron perintöveron, kun taas myyntivoittoverolla maksaisi ainoastaan 12 400 €. Maksettava vero siis pieneni 24,84 prosenttia. Seuraavassa esimerkissä lasketaan, kuinka paljon perityn asunnon arvo nousi ennen myyntiä.

$$\frac{200\,000\ \text{€}}{160\,000\ \text{€}} = 1,25$$

Asunnon arvo nousi siis 25 % ja maksettava vero pieneni 24,84 %

300 000 euron perinnöstä taas nykyään maksaa 37 700 euron suuruisen perintöveron ja myyntivoittoverolla maksaisi ainoastaan 15 800 €. Maksettava vero pieneni tässä tapauksessa siis 58,1 prosenttia. Seuraavassa esimerkissä lasketaan, kuinka paljon asunnon arvo nousi ennen myyntiä.

$$\frac{350\,000\ \text{€}}{300\,000\ \text{€}} = 1,16$$

Asunnon arvo siis nousi 16 % ja vero pieneni 58,1 prosenttia.

Taulukosta ja laskelmista voidaan lukea, että etenkin suuremmissa perinnöissä verorasitus kevenisi huomattavasti myyntivoittoveron käyttöönotolla. Tämä johtaisi tilanteisiin, joissa perinnönsaajan ei olisi pakko myydä perittyä omaisuutta tai omaa varallisuutta, verojen maksamiseksi. Pienemmissä perinnöissä maksettavan veron erotus ei ole yhtä suuri ja vero voi jopa nousta hieman. Nousu johtuu siitä, että nykyisessä järjestelmässä alle 20 000 euron perinnöt ovat verovapaita. Laskelmat osoittavat sen, että myyntivoittoveromallin käyttöönotto hyödyttäisi eniten suuria perintöjä saavia henkilöitä.

## 5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUKSET

Tässä opinnäytetyössä oli tarkoituksena vertailla neljän Pohjoismaan perintöverojärjestelmiä ja miten ne vaikuttavat kotitalouksiin ja perinnönsaajiin. Tutkimuksen alussa perehdyttiin eri perintöverojärjestelmien kehitykseen ja siihen, miten ne ovat muuttuneet ajansaatossa. tutkimuksessa käsiteltiin Suomen, Ruotsin, Norjan ja myös hieman Tanskan malleja.

Tutkimuksessa isoimpana huomiona nousi perintöverotuksen roolin ja merkityksen vaihtelevuus maan mukaan. Ruotsi ja Norja ovat perintöverosta jo luopuneet ja korvanneet sen myyntivoittoverotuksella, kun taas Suomi ja Tanska ovat pitäneet sen osana verojärjestelmäänsä. Ruotsissa ja Norjassa perintöveron poistamiseen johtaneet painavimmat perustelut olivat verojärjestelmän yksinkertaistaminen, perheyriyden jatkuvuuden parantaminen sekä verosuunnittelusta johtuva epäoikeudenmukaisuus. Suomessa perintövero on pitänyt oman paikkansa verojärjestelmässä progressiivisena. Sen tavoitteena on pienentää varallisuuseroja ja taata valtiolle verotuloja.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että perintöverolla voi olla suuriakin sosiaalisia ja etenkin taloudellisia vaikutuksia kotitalouksille. Suomessa varsinkin suuret perinnöt voivat aiheuttaa likviditeettiongelmia perijöille. Perinnönsaajien tulee realisoida omaa omaisuutta maksaakseen perintöveron, joka suurissa perinnöissä voi muodostua melko kohtuuttomaksi, veron progressiivisuuden seurauksena. Perintöveron poisto aiheuttaisi taas sen, että valtion verotulot pienenisivät. Sen seurauksena valtion tulisi kattaa menetetyt verotulot muilla verotuloilla. Ruotsissa ja Norjassa se on korvattu myyntivoittoverotuksella, ja samaa pohditaan nyt myös Suomessa.

Suomessa on nyt pohdittu perintöveron tulevaisuutta ja siihen liittyviä erilaisia vaihtoehtoja. Yhtenä vaihtoehtona on perintöveron säilyttämi-

nen sellaisenaan, mutta uudelleen tarkistaa veroprosentteja ja vapauksia. Tämä voisi korjata nykyisen mallin epäoikeudenmukaisuuden ongelman, josta sitä on kritisoitu. Toisena vaihtoehtona olisi seurata Ruotsin ja Norjan esimerkkiä ja siirtyä myyntivoittoverotukseen. Myyntivoittoverotuksessa perittyä omaisuutta ei verota perinnän yhteydessä vaan vasta perityn omaisuuden myynnin vaiheessa. Kolmantena vaihtoehtona olisi mahdollinen hybridimalli, jossa perintöveroa kevennettäisiin ja se yhdistettäisiin myyntivoittoverotukseen. Tällöin perittävästä omaisuudesta maksettaisiin siis veroa sekä varallisuuden siirtyessä sukupolvelta toiselle, että omaisuutta realisoitaessa.

Jatkossa aihetta voisi tutkia perintöveron poiston pitkän aikavälin vaikutuksien näkökulmasta: Miten se vaikuttaisi Suomen valtion verotuloihin ja varallisuuden jakautumiseen? Tulisiko valtion verotuloihin alijäämää ja korvattaisiinko se jollain uudella verolla? Miten perintöveron poisto vaikuttaisi yritysten sukupolven vaihdoksiin, ja millaisia asenteita kansalaisilla on perintöveroa kohtaan? Kansainväliset tutkimukset ja kokemukset muista maista tarjoavat arvokasta informaatiota päätöksenteon tueksi. Yhteenvetona perintöverotuksen mahdollinen muuttaminen ja sen kehittäminen pitäisi pohjautua tasapainotteluun verotulojen taakkaamisen, oikeudenmukaisuuden ja taloudellisten sekä sosiaalisten kannustimien välillä. Näin se palvelisi mahdollisimman hyvin suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ja sen kansantaloutta.

## LÄHTEET

Ajatuspaja Libera. (2024). *Perintöverosta eroon myyntivoiton verotuksella*. Haettu 18. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://www.libera.fi/julkaisut/perintoverosta-eroon-myyntivoiton-verotuksella/>

Eerola, E & Ropponen, O. (2015) Mihin perintöveroa tarvitaan? Haettu 26. maaliskuuta 2025 osoitteesta <https://www.doria.fi/handle/10024/148953>

Elinkeinoelämän valtuuskunta (EVA). (2024). *Perintövero on suomalaisille epämieluisin vero*. Haettu 18. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://www.eva.fi/blog/2024/07/27/perintovero-on-suomalaisille-epamieluisin-vero/>

Gale, W. G., & Slemrod, J. B. (2001). *Rethinking the estate and gift tax: Overview*. National Bureau of Economic Research. Haettu 26. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://www.nber.org/papers/w8205>

Kalevi Sorsa -säätiö. (2023). *Ihana, kamala perintövero?* Haettu 18. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://sorsafoundation.fi/ihana-kamala-perintovero/>

Kohonen, A. (2007). *Perintö- ja lahjaverotus: Näkökulmia talousteoriasta, maailmalta ja Suomesta*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus. Haettu 26. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/148394/k411.pdf?sequence=1>

Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta 1079/2008. (2008). Haettu 21. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20081079>

Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta 705/2012. (2012). Haettu 25. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120705>

Linnakangas, E. 2016. *Verojen historia Suomessa*. Haettu 25. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62609/Verojen%20historia.pdf?sequence=2>

OECD. (2021). *Inheritance Taxation in OECD Countries*. OECD Publishing. Haettu 18. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://www.oecd.org/tax/inheritance-taxation-in-oecd-countries-e2879a7d-en.htm>

Perintökaari 1965/40. Haettu 26. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1965/19650040>

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378. Haettu 18. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378>

Ropponen, O (2015) Perintö- ja lahjavero kirjallisuuskatsaus. Haettu 26. maaliskuuta 2025 osoitteesta <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-274-143-1>

Ropponen, O. (2025). *Perintö- ja lahjaveron käyttäytymisvaikutukset*. ETLA Raportit No 157. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos. Haettu 18. helmikuuta 2025, osoitteesta <https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-157.pdf>

Sopimus Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin välillä perintö- ja lahjaveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi 83/1992 (1992) Haettu 4. huhtikuuta 2025 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/valtiosopimukset/sopimussarja/1992/83>

STT Info (2024) Perintöverosta eroon myyntivoiton verotuksella. Haettu 1. huhtikuuta 2025 osoitteesta <https://www.sttinfo.fi/tiedote/70763030/perintoverosta-eroon-myyntivoiton-verotuksella?publisherId=69820946&lang=fi>

Tilastokeskus. (2024). Perinnöt ja lahjat -tilastot. Haettu 25. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://stat.fi/tup/kokeelliset-tilastot/perinnot-ja-lahjat/2024-11-21/index.html>

Tilastokeskus. (2024) Verojen ja pakollisten sosiaaliturvamaksujen kertymä kasvoi 6,4 % vuonna 2022. Haettu 7. maaliskuuta 2025 osoitteesta <https://stat.fi/julkaisu/cl8lpfsqmrle50cvz3rkxc3nj>

Verohallinto. (2024.). *Perintö- ja lahjaverotus Suomessa*. Haettu 25. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/perintoverolaskuri/>

Waldenström, D. (2018). *Inheritance and Wealth Taxation in Sweden*. ifo DICE Report, 16(2), 8-12. Haettu 26. helmikuuta 2025 osoitteesta <https://www.econstor.eu/handle/10419/181274>